návrhu na navrácení k předešlému stavu než z důvodu § 143, odst. 3, tedy na př. proti povolení navrácení k předešlému stavu pro zmeškání lhůty k námitkám v řízení nájemním.

§ 154, odst. 1. Citace §§ 25 a 26 byla škrtnuta a na konci odstavce nahrazena samostatnou větou tohoto znění. »Totéž platí v případech zastupování strany osobami v § 26 uvedenými.« Nebylo totiž úmyslem (sr. odstavec 3) omeziti případ přerušení jen na případy nuceného zastupování advokátem.

§ 156. Vložením v tisku vynechané čárky mezi slovy »úředního nařízení« a »pro mobilisaci« odstraněny byly pochybnosti uváděné při výkladu odstavce 1, je-li totiž nutno odloučení místa pro mobilisaci nebo pro válku nejprve deklarovati nějakým úředním nařízením, má-li dojíti k přerušení, což nebylo zamýšleno.

§ 157. Odstavec 2 byl nově upraven takto: »Procesní úkony předsevzaté za přerušení nemají právního účinku a soud je z úřední moci odmítne, po případě dodatečně vyřkne jejich nepřípustnost. To se nevztahuje na takové procesní úkony, které mohou obstáti bez újmy stran.« Takto byla jasně vyjádřena myšlenka uváděná na vysvětlenou tohoto předpisu v důvodové zprávě.

§ 161. Vzhledem k nové úpravě § 157, odst. 2 byl doslov »odst. 3, věta poslední« nahrazen slovy »odst. 2 ve větě druhé a v odstavci 3 ve větě druhé«. Současně bylo vzhledem k důvodové zprávě na str. 319 vládního návrhu znovu uvažováno o tom, zda řešení zde uvedené vyplývá ze znění § 161, a zjištěno, že nikoliv. Také uvažováno, nemělo-li by řešení uvedené v důvodové zprávě pojato býti do zákona, ale uznáno, že se to nedoporučuje.

§§ 163 až 165. Ustanovení o klidu řízení byla nově přeskupena. Při tom bylo jasně již v § 163 vyjádřeno, že pro klid řízení nemůže se pokračovati jednak před uplynutím tří měsíců ode dne, kdy byla dohoda soudu oznámena, jednak před uplynutím delší doby smluvené mezi stranami pro klid řízení. Rovněž bylo stanoveno, že klid řízení nastává i tehdy, když se strany k ústnímu jednání dostavily, ale ve věci neprojednávají.*)

Vladimír Verner:

JAK SE NAROZENÍM NABÝVÁ ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTNÍHO OBČANSTVÍ.

Státní občanství je osobní právní poměr určité fysické osoby k určitému státu. Vzniká tedy právo státního občana zároveň se vznikem fysické osoby, tedy jejím zrozením.

Československý právní řád vychází při tom ze zásady iuris sanguinis, to jest, že zrozením nabývá se toho státního občanství, které má osoba, od níž zrozené dítě podle zákona pochází, tedy u manželských dětí toho, které má otec, u nemanželských dětí toho, které má nemanželská matka, a to bez ohledu na to, zda dítě se narodí v tuzemsku či v cizině (§ 28 obec. obč. zák.; § 3 zák. čl. L:1879). Přece však podle úsloví, že žádné pravidlo není bez výjimky, i místo narození určité osoby je někdy rozhodné pro otázku státního občanství. Nepřihlížíme ovšem k případům, kdy dítě narozené v cizině z československých státních občanů, nabývá státního občanství ve státu zrození. V takovém případě je dítě současně i československým státním občanem. Jde nám však o případy, kdy za československého státního občana se považuje někdo z toho důvodu, že se narodil na území Československé republiky, ovšem, přistoupí-li k tomu jisté další okolnosti. Jsou to případy, které nejsou ani tak řídké, jak by se zdálo, případy, které do československého právního řádu byly uvedeny ústavním zákonem ze dne 9. dubna 1920, č. 236 Sb. z. a n., kterým se provádí příslušná ustanovení

*) Přehled dalších změn a úprav přineseme v příštích číslech.

smluv, ukončujících světovou válku (mírová smlouva Saint Germainská s Rakouskem, smlouva Trianonská s Maďarskem, Versailleská s Německem a t. zv. smlouva menšinová s Československem).

I. Předem tu jest ustanovení § 1, č. 3 uvedeného ústavního zákona. Podle něho jsou československými státními občany bývalí státní občané rakouští a uherští, kteří se narodili na území Českoslov. republiky jako děti státních občanů rakouských nebo uherských, majících tam právo domovské, i když osoby, o něž jde, samy nemají v době, kdy tento zákon vejde v platnost (t. j. dne 16. července 1920), domovské právo v republice Československé. Smysl tohoto, možno říci, málo jasného ustanovení, je ten, že:

1. jde o osoby, které se narodily na území Československé republiky včetně plebiscitního území československého Těšínska, avšak mimo území Hlučínska, kde platí zvláštní předpis;

2. státní občanství dotčené osoby má býti určeno samostatně, čili že jde o osoby, které dne 16. července 1920 byly starší 18 let;

3. rodiče, tedy u dětí manželských otec, u nemanželských matka, dožili se dne 16. července 1920;

4. osoby, o něž jde, byly do 16. července 1920 rakouskými nebo uherskými státními občany; výjimkou nevztahuje se toto ustanovení na rakouské státní občany, kteří příslušeli do některé obce nynější republiky rakouské, ježto tu účinek § 1, č. 3 cit. ústav. zákona je vyloučen ustanovením č. 6 t. zv. Brněnské smlouvy (č. 107/1921 Sb. z. a n.);

5. rodiče, t. j. u manželských dětí otec, u nemanželských matka, měli dne 16. července 1920 domovské právo na území Československé republiky. Nezáleží na tom, jak tohoto domovského práva bylo nabyto, stačí však i to, že domovské právo rodičů nemohlo samo o sobě založiti státní občanství československé na příklad proto, že ho bylo nabyto po 1. lednu 1910 a nebylo žádáno o přiznání státního občanství, příp. příslušná žádost byla zamítnuta (Boh. 11.892 adm.).

K lepšímu objasnění těchto zásad uvedeme několik příkladů.

Dítě narozené před 16. červencem 1902 na území Československé republiky. přísluší dne 16. července 1920 do některé obce bývalého Rakouska (mimo nynější republiky Rakouské) nebo bývalého Uherska mimo území Československé republiky, jest československým státním občanem, mají-li rodiče (manželský otec, nemanželská matka) dne 16. července 1920 domovské právo v Československé republice.

Žena narozená před 16. červencem 1902 na území Československé republiky, provdala se za příslušníka obce mimo území Československa (a mimo území Rakouské republiky), ovdoví nebo je rozloučena před 16. červencem 1920, stane se československou státní občankou, přísluší-li její rodiče (otec, nemanželská matka) dne 16. července 1920 do některé obce Československa (mimo Hlučínsko).

K tomu třeba ještě podotknouti, že nabude-li některá osoba státního občanství podle uvedeného předpisu, sledují ji ve státním občanství i děti, které nebyly dne 16. července 1920 ještě 18 let staré (neplatí o dětech žen rozloučených, které sledují otce).

Obdobně upraveno je státní občanství osob, narozených na Hlučínsku, jenže tu místo domovského práva požaduje se pobyt rodičů na Hlučínsku ke dni 10. ledna 1920.

II. V § 2 ústav. zákona č. 236/1920 Sb. z. a n. se ustanovuje, že o osobách, které se narodily nebo narodí na území Československé republiky, má

se za to, že jsou státními občany československými, není-li prokázáno, že narozením nabyly jiného státního občanství.

Tu jde jednak o osoby, které se do 16. července 1920 narodily na území Československé republiky, jednak o osoby, které se na tomto území po uvedeném dni narodí. U osob zprvu uvedených jde o to, aby československé státní občanství bylo přiděleno osobám, které se na našem území narodily, avšak není tu jiných důvodů, z nichž by se staly jinými státními občany než československými. Hlavně tu jde o osoby, jichž domovské právo, které by mělo býti podkladem pro určení cizího státního občanství, nedá se zjistiti, nebo osoby, které dne 16. července 1920 byly bezdomovci, třebaže kdysi před tím nějakou domovskou příslušnost měly, avšak jí pozbyly. U osob, které se narodí po 16. červenci 1920, platí domněnka státního občanství československého tehdy, nenabudou-li takové osoby původem jiného státního občanství, tedy zvláště u dětí neznámých rodičů, u osob rodičů neznámé příslušnosti státní, u dětí bezdomovců zvláště běženců, osob zbavených státního občanství, pozbyvších státního občanství, a p.

I v těchto případech sledují děti do 18 let rodiče (otce, nemanželskou matku) podle § 16 cit. ústav. zákona.

III. Domovské právo osob uvedených jak pod I., tak i pod II. určuje se podle § 14 ústav. zákona č. 236/1920 Sb. z. a n.; příslušny jsou k tomu politické úřady podle řádného instančního pořadu.

Arnim Racek:

ZÁKON O POBYTU CIZINCŮ V PRAKSI.

Státní správa má jak s hlediska všeobecné evidence obyvatelstva, tak s hlediska bezpečnostní policie pochopitelný zájem na tom, aby mohla sledovati pobyt osob, zdržujících se na státním území. Tomuto požadavku dosavadní platné předpisy o hlášení bydliště, pobytu a noclehu sice vyhovovaly, avšak nebraly zřetele na státní občanství hlášených osob.

Tento nedostatek, dosud nepociťovaný, začal se jeviti stále jasněji a naléhavěji v poslední době, kdy politické převraty a změny vládních systémů, provedené v řadě evropských států, měly často za následek početnou emigraci, jež do značné míry si zvolila Československou republiku za svůj asyl.

I když náš národ, maje ve své historii rovněž případy emigrace, nebyl a není odpůrcem emigrace, nemohl na trvalo nedbati nebezpečí, vyplývajícího z emigrace, pod jejímž pláštíkem často se kryjí živly, nebezpečné našemu životu po stránce hospodářské i bezpečnostní, nemluvíc ani již o tom, že nelze nečinně přihlížeti k tomu, aby se práva asylu zneužívalo k politickým akcím, namířeným proti některému ze sousedních států a tím, aby se kalily naše styky s těmito státy se všemi možnými důsledky.

K tomu se pojila dále skutečnost, že celá řada evropských států upravila svými vnitřními předpisy otázku pobytu cizinců způsobem velmi příkrým, umožňujícím tak fakticky mnohem přísnější postup proti našim státním příslušníkům v cizině.

Bylo tedy nevyhnutelně třeba nové, na moderním podkladě utvořené úpravy, aby jednak v nynějších obtížných poměrech bylo se lze účinněji brániti pobytu nevítaných cizinců a jich pobyt kontrolovati, jednak aby bylo posíleno postavení Československé republiky při rozličných jednáních mezinárodních o cizinecké policii. Ze států, které upravily otázku cizinecké policie v poslední době, bylo by aspoň uvésti Francii, Maďarsko, Německo, Polsko, Švýcarsko a Belgii.

Pro pobyt cizinců v Československé republice přicházejí v úvahu tyto právní předpisy:

zákon o cestovních pasech čís. 55/1928 Sb. z. a n.,
zákon o pobytu cizinců čís. 52/1935 Sb. z. a n.,